



1882

**KONYA TİCARET ODASI**  
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

# OTOMOTİV SEKTÖRÜ

## “2022 Değerlendirmesi, 2023 Beklentileri”

NAZLI ÜSTÜN



Sektör Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA  
Şubat 2023  
[www.kto.org.tr](http://www.kto.org.tr)

### İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ .....	1
2. 2022 YILINDA DÜNYA OTOMOTİV SEKTÖRÜ .....	1
3. 2022 YILINDA TÜRKİYE’DE OTOMOTİV SEKTÖRÜNÜN DURUMU .....	2
3.1. Üretim .....	2
3.2. Pazar .....	3
3.3. İhracat .....	5
3.4. Elektrikli Araç Pazarındaki Gelişmeler .....	6
4. SEKTÖRDE 2023 YILI BEKLENTİLERİ .....	7
5. KAYNAKÇA .....	8

### 1. GİRİŞ

Dünya otomotiv üretimi çip krizinin ardından hammadde ve lojistik sorunlarından dolayı toparlanamamıştır. 2022’de üretilen 84,3 milyon araç küresel talebi karşılayamamış ve otomotiv pazarı Çin hariç tüm dünyada küçülmüştür. Küçülme Avrupa’da %10, ABD’de %11 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’de ise otomotiv pazarı %7 oranında büyümüştür ve 2021 ile başa baş bir durum söz konusudur.

Türk otomotiv sektörü de çip krizinin etkilerinin sürdüğü, yüksek enflasyon, artan enerji maliyetleri ve küresel resesyon riski gibi faktörlerle katlanarak büyüyen sorunların, Rusya-Ukrayna savaşı ile iyice derinleştiği zorlu bir yılı geride bırakmıştır.

Bu raporda Otomotiv Sektörünün 2022 yılı değerlendirmesi ve 2023 yılı beklentileri ele alınacaktır.

### 2. 2022 YILINDA DÜNYA OTOMOTİV SEKTÖRÜ

2018’de 97 milyon üretim yapan dünya otomotiv endüstrisi, 2019’daki pandeminin ardından üretimini 92,5 milyona düşürmüştür. 2020’de dip yapan otomotiv endüstrisinin kaybı 19 milyona ulaşırken, üretimi ise 78 milyon olmuştur. 2021’de 84,9 milyona kadar yükselen küresel otomotiv endüstrisi eski kapasitesine ulaşamazken kayıpları da telafi etmekten uzak kalmıştır. 2022 yılında ise üretilen 84,3 milyon araç küresel talebi karşılayamamış ve otomotiv pazarı Çin hariç tüm dünyada küçülmüştür.

Dünyanın en büyük otomobil pazarı Çin’de tedarik sorunu bulunmazken satışları bu yıl geçen seneye göre yüzde 3 artırmıştır. Geçtiğimiz yıl 26,5 milyon otomotiv pazarı olan Çin, üretiminin de gücüyle pazarın taleplerine cevap vermiştir. 2022 yılında Çin’de yaklaşık 27 milyon adet araç satılmıştır. Ülkede satılan toplam otomotivin 10 milyonuna yakını Çinli otomotiv üreticileri oluşturmaktadır.

Dünyanın en büyük 2. otomotiv pazarı ABD’de 2022 yılında toplam 13,9 milyon adet araç satılmıştır. Bu 2021 yılına göre yüzde 8 düşüş anlamına gelmektedir. Ayrıca 2022 yılı toplam satışları küresel finansal krizden toparlanmaya çalışılan 2011 yılından bu yana en düşük düzeydedir. Ayrıca 2022 yılını pazar 14,6 milyon araç satılmış olan 2020 pandemi yılının da gerisinde kapatmıştır.

Avrupa’da ise 2019 yılında 18,4 milyon olan üretim, 2020 sonunda 17 milyona gerilemiştir. 2021’de 12,7 milyona düşen Avrupa üretimi ihtiyacı da katlamıştır. Durağan ekonominin yanı sıra üretim kayıplarını telafi edemeyen Avrupalı otomotiv şirketleri pazarı da küçültmüştür. Avrupa’nın en büyük otomotiv pazarı olmasının yanında en büyük otomotiv üreticisi de olan Almanya’da geçen yıla göre bu yıl pazar yüzde 6,6 daralmıştır. Yine Avrupa’nın en büyük pazarlarından Fransa’da yüzde 12,3, İtalya’da yüzde 13,4, İspanya’da yüzde 8,4 ve İngiltere’de yüzde 7,8 küçülme görülmüştür. Beş ülkenin pazar büyüklüğü 9 milyona yaklaşmaktadır. Toplam Avrupa pazarında ise tüm ülkelerde yüzde 10 kayıp yaşanmıştır.

### 3. 2022 YILINDA TÜRKİYE’DE OTOMOTİV SEKTÖRÜNÜN DURUMU

2022 yılında otomotiv pazarı üretim sıkıntısı, arz-talep dengesizliği, para piyasalarında yaşanan dalgalanma, enflasyon ve kur artışı gölgesinde beklenenin altında bir performans göstermiştir.

**Tablo 1. Türkiye Otomotiv Sanayi Özet Değerlendirme (2021/2022)**

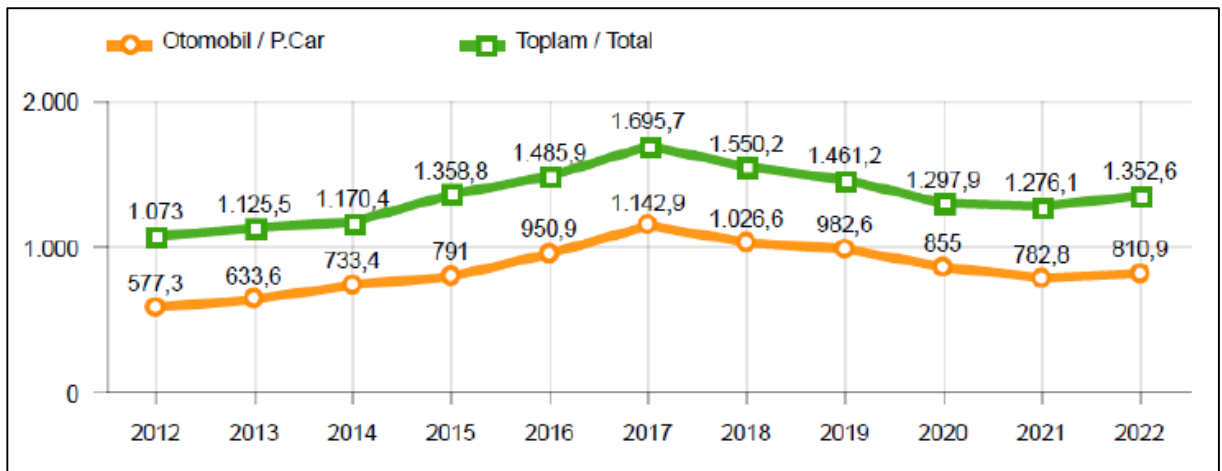
		2021	2022	2021/2022 Değişim (%)
Üretim	Toplam	1.276.140	1.352.648	6,0
	Otomobil	782.835	810.889	3,6
Pazar	Toplam	772.850	827.147	7,0
	Otomobil	561.853	592.660	5,5
İhracat (₺)	Toplam	937.015	970.124	3,5
	Otomobil	565.370	571.218	1,0
İhracat (\$)	Toplam	29.872.686.343	31.508.369.028	5,5
	Otomobil	9.272.072.907	9.069.547.725	-2,2
İhracat (€)	Toplam	25.295.500.863	29.96.482.885	18,4
	Otomobil	7.849.805.531	8.618.166.566	9,8

Kaynak: Otomotiv Sanayi Derneği

#### 3.1. Üretim

Otomotiv Sanayi Derneği istatistiklerine göre, 2022 yılı Ocak-Aralık döneminde toplam üretim yüzde 6, otomobil üretimi bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,6 artmıştır. Bu dönemde, toplam üretim 1 milyon 352 bin 648 adet, otomobil üretimi ise 810 bin 889 adet düzeyinde gerçekleşmiştir.

**Grafik 1. 2012-2022 Toplam ve Otomobil Üretim Gelişimi (Ocak-Aralık) (x1000)**



Kaynak: Otomotiv Sanayi Derneği

2022 yılı Ocak-Aralık döneminde traktör üretimi ile birlikte toplam üretim 1 milyon 402 bin 189 adet olarak gerçekleşmiştir.

Diğer yandan, 2022'de ticari araç üretimi bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10 artış göstermiştir. Bu dönemde üretim, ağır ticari araç grubunda yüzde 26, hafif ticari araç grubunda yüzde 8 artmıştır.

### Ürün grubu bazında üretim:

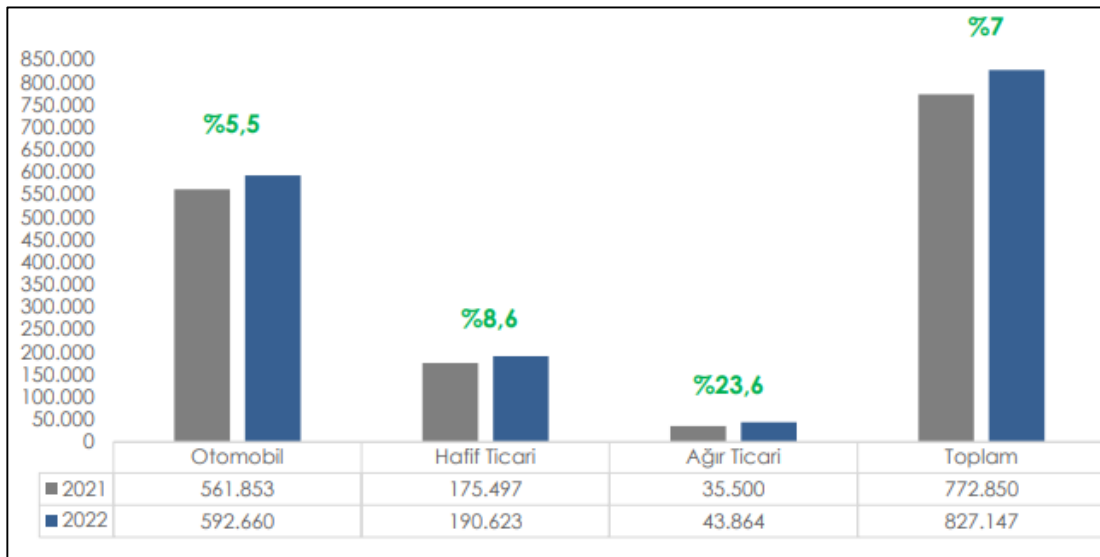
- Midibüste yüzde 51
  - Otobüste yüzde 50
  - Kamyonunda yüzde 21
  - Kamyonette yüzde 9
  - Minibüste yüzde 0,1
- } oranlarında artmıştır.

Geçen yıl otomotiv sanayisinin **kapasite kullanım oranı** yüzde 70 olarak gerçekleşmiştir. Araç grubu bazında kapasite kullanım oranları ise hafif araçlarda (otomobil + hafif ticari araç) yüzde 70, kamyon grubunda yüzde 92, otobüs-midibüs grubunda yüzde 41 ve traktörde yüzde 66 olmuştur.

### 3.2.Pazar

Türkiye otomotiv sektörü toplam pazarı, 2022 yılında bir önceki yıla göre %7 artarak 827.147 adete ulaşmıştır. Otomobil satışları, 2022 yılı Ocak-Aralık döneminde geçen yıla göre %5,5 oranında artarak 592.660 adet, hafif ticari araç pazarı %8,6 artarak 190.623 adet olmuştur. Ağır ticari araç pazarında ise %23,6'lık artış görülmüştür.

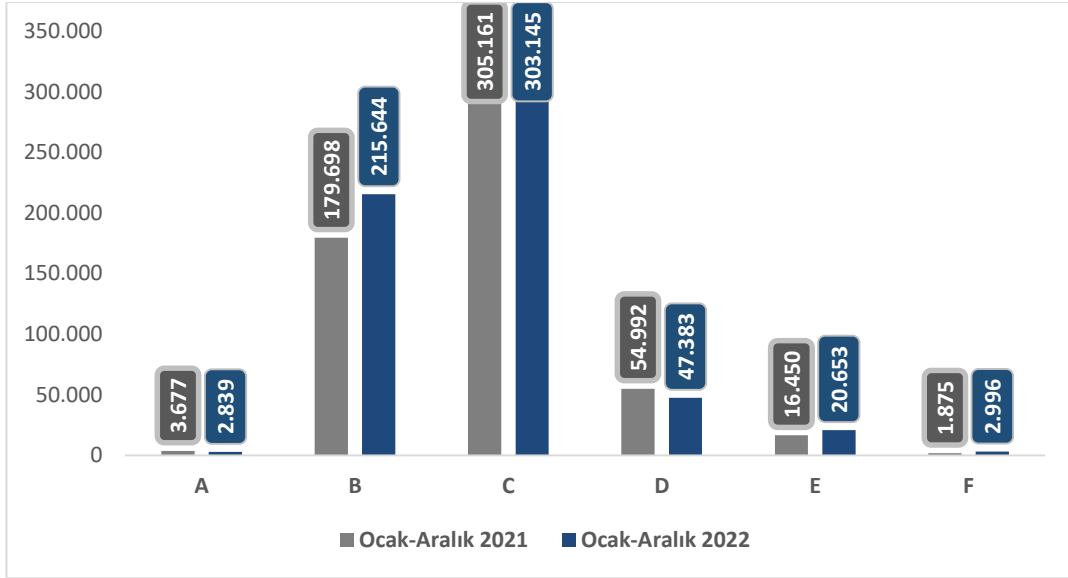
Grafik 2. Toplam Otomotiv Pazarı (2021-2022)



Kaynak: Otomotiv Distribütörleri Derneği

Otomobil pazarı segmentlere göre değerlendirildiğinde ise, pazarın yüzde 88’inin vergi oranları düşük olan A, B ve C segmentlerindeki araçların oluşturduğu gözlemlenmiştir. C segmenti otomobiller 303.145 adetle %51,1 pay, B segmenti otomobiller 215.644 adetle %36,4 pay almıştır.

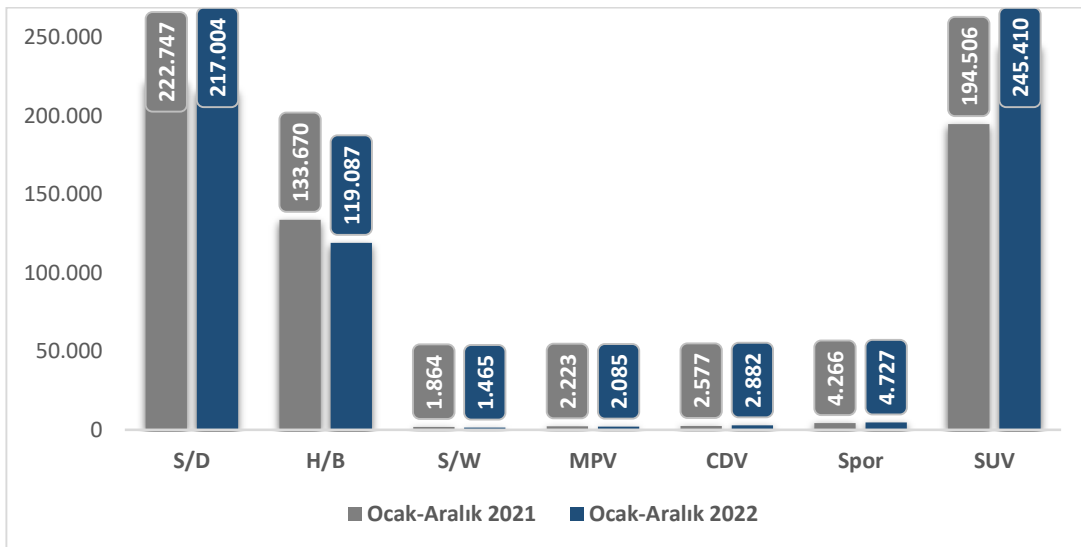
**Grafik 3. Segmentlere Göre Adetler**



**Kaynak:** Otomotiv Distribütörleri Derneği

Otomobil pazarı gövde tiplerine göre değerlendirildiğinde ise en çok tercih edilen gövde tipi %41,4 pay ve 245.410 adet ile SUV otomobiller olmuştur. SUV otomobilleri; %36,6 pay ve 217.004 adet satış ile Sedan, %20,1 pay ve 119.087 adet satış ile H/B otomobiller takip etmiştir.

**Grafik 4. Gövde Tipine Göre Adetler**



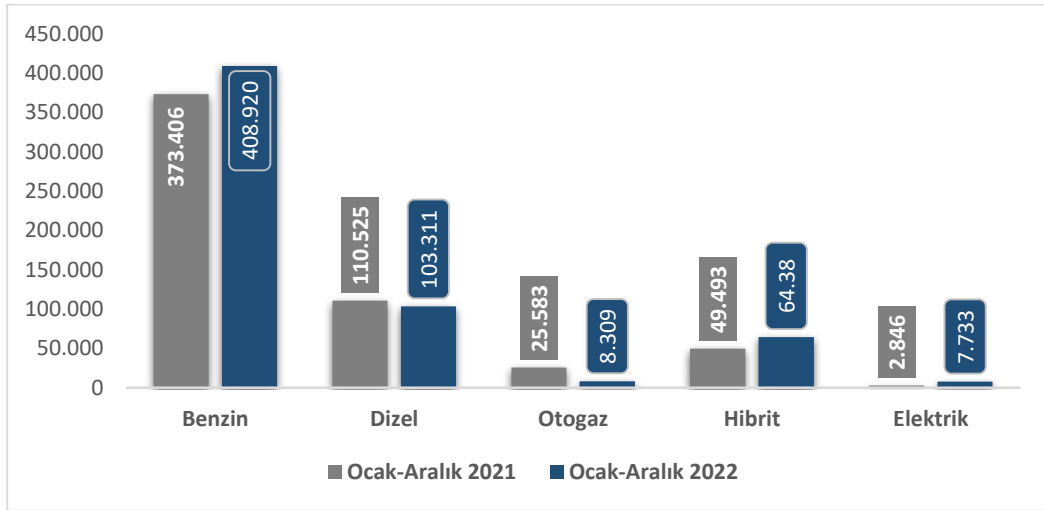
**Kaynak:** Otomotiv Distribütörleri Derneği

2022 yılı elektrikli modellerin yılı oldu diyebiliriz. Hibrit ve elektrikli modeller yıl içerisinde satış rakamlarını artırmayı sürdürmüştür. Geçtiğimiz yıl pazar payı yüzde 1'in altında kalan elektrikli modeller bu sene pastadan 1.30'luk bir pay almayı başarmıştır. Yıl içerisinde satılan 592.660 adet otomobilin 7.733'ü tamamen elektrikli olmuştur.

Hibrit otomobiller ise dizel modelleri tehdit edecek kadar büyümüştür. Bu yıl pazar payını yüzde 2 oranında artırarak pastanın yüzde 10'unu alan hibrit otomobiller, 2022 yılında toplam 64.387 adetlik satış gerçekleştirmiştir.

Dizel otomobil satışları ise günden güne azalmayı sürdürmektedir. Bu sene satılan modellerin sadece yüzde 17'si dizel modellerden oluşmuştur. Benzinli otomobiller ise neredeyse yüzde 70'lik bir pazar payına sahiptir.

**Grafik 5. Motor Tipine Göre Adetler**



**Kaynak:** Otomotiv Distribütörleri Derneği

### 3.3. İhracat

Türk otomotiv sektörünün en önemli ihraç pazarı olan Avrupa'da yaşanan pazar daralması Türkiye otomotiv sektörünü olumsuz etkilemiştir ve ihracatın beklentilerin altında kalmasına neden olmuştur.

2022 yılı Ocak-Aralık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre, toplam otomotiv ihracatı Dolar bazında yüzde 6, Euro bazında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18 artmıştır. Bu dönemde toplam otomotiv ihracatı 31,5 Milyar \$ olarak gerçekleşirken, otomobil ihracatı yüzde 2 azalarak 9 Milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Euro bazında otomobil ihracatı ise yüzde 10 artarak 8,6 Milyar € seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, dolar bazında ana sanayi ihracatı yüzde 4 oranında, tedarik sanayi ihracatı da yüzde 9 oranında artmıştır.

Türkiye otomotiv ihracatının yüzde 86,45'ini karşılayan Kocaeli, İstanbul, Bursa, Sakarya ve Ankara'nın toplam otomotiv ihracatı 26 milyar 796 milyon 623 bin dolar olarak kayıtlara geçmiştir.

Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre, toplam otomotiv sanayi ihracatı, 2022 yılı Ocak-Aralık döneminde yüzde 5,7’lik artış ve yüzde 12,2 pay ile sektörel ihracat sıralamasında ikinci sıraya gerilemiştir.

**Tablo 2. Sektörel Bazda İhracat Rakamları -1.000 \$ (Ocak-Aralık)**

SEKTÖRLER	2021	2022	Değişim (2022/2021)	Pay (2022) (%)
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	25.423.259	33.524.626	31,9	13,2
<b>Otomotiv Endüstrisi</b>	<b>29.334.555</b>	<b>30.995.808</b>	<b>5,7</b>	<b>12,2</b>
Hazır giyim ve Konfeksiyon	20.240.570	21.205.484	4,8	8,3
Çelik	22.246.796	21.062.568	-5,3	8,3
Elektrik ve Elektronik	14.160.869	15.193.324	7,3	6,0
Demir ve Demir Dışı Metaller	12.357.927	14.385.433	16,4	5,7
Hububat Bakliyat Yağlı Tohum ve Mamulleri	9.146.823	11.473.748	25,4	4,5
Makine ve Aksamları	9.411.505	10.371.714	10,2	4,1
Tekstil ve Maddeleri	10.141.778	10.358.778	2,1	4,1
Mobilya Kâğıt ve Orman Ürünleri	8.440.766	8.440.766	20,8	3,3
<b>GENEL İHRACAT TOPLAMI</b>	<b>225.214.458</b>	<b>254.209.535</b>	<b>12,9</b>	<b>100,00</b>

Kaynak: TİM – Sektörel İhracat Sıralaması İlk 10 Sektör

### 3.4. Elektrikli Araç Pazarındaki Gelişmeler

2022 yılında ülkemizde elektrikli otomobillere ilişkin olarak da önemli gelişmeler yaşanmıştır. 2022 yılında yerli otomobil markası TOGG seri üretime başlamıştır. Elektrikli araçların yaygınlaşmasının sağlanabilmesi için elektrikli araç şarj istasyonlarına ve şarj ağlarına ilişkin yasal altyapının hazırlanması çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Nitekim sektördeki hukuki gelişmelerin önemli bir kısmının elektrikli araçlara ilişkin hukuki alt yapının hazırlanmasına, bu kapsamdaki yatırımların devlet tarafından desteklenmesine ve teşvik edilmesine ilişkin olduğunu söylemek mümkündür.

Yukarıdaki açıklamalara paralel şekilde, otomotiv sektöründeki yeni girişimlerin büyük çoğunluğunun da elektrikli araçlara yönelik olduğu gözlenmiştir. 77 adet şirket şarj ağı işletme lisansı almıştır. Bu şirketlerin arasında, Türkiye’nin ilk yerli elektrikli otomobilini üretmek için çalışmalarına devam eden ve Ekim ayı içerisinde seri üretime başladığını duyuran TOGG da bulunmaktadır.

Elektrikli ve hibrit otomobillerin satışları incelendiğinde, özellikle elektrikli otomobil satışlarının beklenen düzeyde olmadığı ancak artma eğiliminde olduğu değerlendirilmektedir. Bir önceki yıla göre %100’ün üzerinde artış yaşanmasına rağmen, 2022 yılında yalnızca 7.733 adet elektrikli otomobil satılmıştır. Bu rakam, tüm otomobil satışlarının yalnızca %1,3’ünü kapsamaktadır. Gerek mevzuat gerekse pazardaki gelişmelerin en çok elektrikli otomobilleri kapsamı karşısında, elektrikli otomobillerin toplam satışlar arasında istenilen düzeye ulaşamadığı değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, ülkemizdeki elektrikli otomobil kullanımının en görünür dezavantajlarından olan yaygın şarj ağı istasyonu olmaması sorununun, özellikle şarj ağı işletme lisansı alan şirketlerin sayısının artmasıyla azalmaya başlayacağı öngörülmektedir. Buna ek olarak, TOGG’un satışlarının da yakın zamanda başlayacak olmasının elektrikli otomobillerin sayısının ve bilinirliğinin hem sektör hem de tüketici nezdinde artmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

#### 4. SEKTÖRDE 2023 YILI BEKLENTİLERİ

Otomotiv sanayii son üç yıldır daha önce hiç karşılaşmadığı boyutta ve çeşitlilikte gündem maddeleri ile mücadele etmektedir. 2023 yılı öngörülmesi zor, belirsizliklerle dolu bir yıl olacaktır.

Küresel otomotiv sektörü, önce pandemi sonrasında da Ukrayna savaşı ile devam eden çip ve tedarik zinciri sorunları nedeniyle arzın talebe yetişemediği uzun bir sürenin ardından, 2023’te arzın yanı sıra talep tarafında da sorunlarla karşı karşıyadır. Rekor yükseklikte fiyatların yanı sıra kredi faiz oranlarının da artmasıyla potansiyel yeni araç alıcı havuzu küçülmektedir. Dünyanın en büyük otomotiv pazarı Çin uzmanlara göre 2023 için hala bir belirsizlik taşımaktadır. Özellikle elektrikli araçlara uygulanan hükümet teşviklerinin kesilmesi, Covid 19 salgınının yeniden yayılmaya başlaması ve bunun getirdiği belirsizliklerin talebi aşağı çekebileceği düşünülmektedir. Dünyanın ikinci büyük otomotiv pazarı olan ABD’de ise 2023 için beklenti çok da iyi değildir. Satış rakamlarının pandemi öncesi seviyelerin çok altında kalması ve yaklaşık 17 milyon yeni otomobilin satılması beklenmektedir. Avrupa otomotiv pazarında ise 2023’te toplam talebin 13,9 milyon adede gerilemesi beklenmektedir. Euro Bölgesi’nde resesyonun derinleşmesi ve 2023’te enerji krizinin daha da derinleşmesi olasılığı ise bu pazara ilişkin önemli belirsizliklerden biridir.

Çip krizinin 2020’deki kadar akut halde olmasa da 2023’ün sonuna kadar üretimleri etkilemeye devam edeceği öngörülmektedir. 2021 ve 2022’ye göre darboğazlar hafiflemiş olsa bile, otomotiv çipleri hala ihtiyacı karşılayacak bollukta üretilmemektedir. Sektörün elektrikli araçlara (EV) geçişiyle yeni modellerde çip ihtiyacı da artmaktadır. Sektör analistleri çipte devam eden arz sorununun 2023’te toplam otomotiv üretimini 3 milyon adet olumsuz etkileyeceğini tahmin etmektedir. 2022’de çipteki sorunlar 4,5 milyon aracın üretimine engel olmuş, 2021’de ise üretim tarafında çip darboğazı nedeniyle 10,5 milyon adet araç kaybı yaşanmıştı.

Sektörün 2023’te karşılaşacağı sorunlardan biri de, sektörün karbon emisyonlarının azaltılması için konulan hedefler doğrultusunda yaşadığı hızlı dönüşümün getirdiği rekabet ve bu rekabetin bazı Elektrikli Araçların (EV) metallerinde fiyatları daha da artırması ihtimalidir. Enerji maliyetlerinde son aylarda gerilemeler olsa da, son 5 yıl ortalamalarına göre hala çok yüksek seyretmesinin yanı sıra, nikel ve kobalt gibi nadir metallerde yaşanan rekabet de bu kritik girdilerin fiyatlarını yükseltmektedir. 2023’te küresel otomotiv talebinin yüzde 13,3’ünü oluşturması beklenen EV satışlarının 10 milyon adede yaklaşacağı öngörülmektedir. Aralık 2022 itibarıyla lityum fiyatları 2021 yılının başına göre 10 katına yükselmiş, nikelde yüzde 75’lik bir artış yaşanmıştır. Kobalt ise 2020 düzeylerinin iki katının da üzerindedir. Bu nedenle kilovat saat başına 100 dolar maliyet düzeylerine tahmin edilenden iki yıl daha geç yani 2026’da ulaşılacağı tahmin edilmektedir. Bu da tahminlere göre üreticilerin teşvikler olmadan EV’lerin seri üretimini ve satışlarını artırmalarını zorlaştıracaktır.

Türk Otomotiv sektörü açısından 2023 yılı belirsizlikleri de beraberinde getirmiştir. Sektörde tedarik sıkıntısı aslında tam olarak sona ermemiştir ve pazarın esas ritmine dönmesi 2023’ün ikinci yarısından sonra olacaktır. Tedarikte iyileşme olsa da ekonomik koşullar tabii ki etken olmaya devam edecektir. Enflasyon, döviz kurlarındaki değişkenlik, faiz kararları, kredi koşulları ve krediye ulaşım da pazarın dinamiğini etkileyecek unsurlar olacaktır. Bu bilgiler ışığında, bulunurluğun belirleyeceği genel pazarın 2022’ye paralel şekilde, 750-800 bin adet bandında gerçekleşmesi beklenmektedir.

İhracat tarafında ise 2022 yılında karşılanamayan talebin etkisiyle 2023 yılında talebin güçlü kalacağı ve Türk otomotiv sektörü için açık ara en önemli ihracat pazarı olan Avrupa’da yüzde 5’lik büyüme beklendiği ve bunun da Türk şirketlerinin ihracat hacimlerini destekleyeceği belirtilmektedir.

2023 yılı içerisinde elektrikli otomobil satışlarının artışının devam edeceği öngörülmektedir. Bu noktada TOGG’un C segmentte yer alacak SUV modelinin satışa sunulması da Türk tüketicisi tarafından merakla beklenmektedir. Diğer yandan 2023 yılında pek çok marka yeni model ve özellikle elektrikli modellerini ülkemiz pazarına sunma çalışması içerisindedir. Ayrıca ülkemize yeni markaların giriş yapacağı bilinmektedir.

2023 yılı Genel olarak elektrikli araç pazarındaki altyapıyı ve tüketici nezdindeki farkındalığı artırıcı çalışmalar ile bu yöndeki iş birlikleri açısından hazırlık dönemi olarak görülmektedir. Bu süreçte tüketicinin daha makul taşıt finansman faizleriyle desteklenmesinin talebin sürdürülebilirliği adına çok önemli olduğu belirtilmektedir.

### 5. KAYNAKÇA

- “**Otomotiv Sanayi Özet Rapor – 2021/2022**”, Otomotiv Sanayi Derneği, Ocak 2023  
[www.osd.org.tr/saved-files/PDF/2023/01/16/2022-12%20OSD%20%C3%96zet%20Rapor.pdf](http://www.osd.org.tr/saved-files/PDF/2023/01/16/2022-12%20OSD%20%C3%96zet%20Rapor.pdf)
- “**Türkiye Otomotiv Pazarı**”, Otomotiv Distribütörleri Derneği, Aralık 2022  
[www.odmd.org.tr/folders/2837/categorial1docs/3364/Makroekonomik%20De%20c4%9ferlendirme%20-%20Aral%20c4%b1k%202022.pdf](http://www.odmd.org.tr/folders/2837/categorial1docs/3364/Makroekonomik%20De%20c4%9ferlendirme%20-%20Aral%20c4%b1k%202022.pdf)
- “**2022 Yılı Otomotiv Sektör Raporu**”, Erdem&Erdem, 12.01.2023  
<https://www.erdem-erdem.av.tr/bilgi-bankasi/2022-yili-otomotiv-sektor-raporu>
- “**Otomotivde sorunlar arzdan talebe kayıyor: Tek sıkıntı çip değil**”, Ntv, 05.01.2023  
[www.ntv.com.tr/galeri/otomobil/otomotivde-sorunlar-arzdan-talebe-kayiyor-tek-sikinti-cip-degil,9663zAIGZEGSEJUJTCJHIQ](http://www.ntv.com.tr/galeri/otomobil/otomotivde-sorunlar-arzdan-talebe-kayiyor-tek-sikinti-cip-degil,9663zAIGZEGSEJUJTCJHIQ)
- “**Otomobil kıtlığı sürüyor: Çin hariç neredeyse tüm pazarlar küçüldü**”, Yeni Şafak, 05.12.2022  
[www.yenisafak.com/ekonomi/otomobil-kitligi-suruyor-cin-haric-neredeyse-tum-pazarlar-kuculdu-3893749](http://www.yenisafak.com/ekonomi/otomobil-kitligi-suruyor-cin-haric-neredeyse-tum-pazarlar-kuculdu-3893749)
- “**2022 yılı Türk otomobil ve hafif ticari sektörünün karnesi!**”, Motor1.com, 05.01.2023  
<https://tr.motor1.com/features/629543/2022-yili-sifir-otomobil-satislari/>
- “**2023’te otomotiv sektörü büyüyecek**”, Bloomberg HT, 29.12.2022  
<https://www.bloomberght.com/unlu-co-2023-te-otomotiv-sektoru-buyuyecek-2322174>